

De verborgen omgang met God

*Maar Noach vond genade in de ogen des HEEREN.
(Genesis 6:8)*

Maar Noach ... Hij vormt een uitzondering. Dankzij het feit dat de Heere onderscheid gemaakt heeft waar het van nature niet was. Nee, Noach was niet anders en niet beter dan de rest. Hoewel hij een godzalige vader had, die bij de geboorte van zijn zoon profeteerde over de troost die God door dit kind zou geven, was ook Noach van nature een kind des toorns en gold ook van Noach wat Genesis 6:5 zegt over het gedichtsel van de gedachten des harten, dat te allen dage alleen maar boos is. Zo staat het er immers met elk mens voor! Ook met u en mij. Is dat niet diep vernederend en veroortmoedigend?

Noach was dus net als de anderen op weg naar het verderf. En op die weg ging de mensheid van die tijd met een sneltreinvaart voort. De toenevende goddeloosheid zou niet altijd ongestraft kunnen blijven. Dat duldt Gods glorie niet. Dus zal het oordeel komen. Over alle mensen. Niemand en niets uitgezonderd.

Maar Noach ... God gaat onderscheid maken. Op grond waarvan? Is het omdat van Noach gezegd kan worden dat hij rechtvaardig is en oprecht in zijn geslachten en dat hij met God wandelt?

Ja, dat laatste wordt wel gezegd, maar dat wordt hier niet vermeld als de verklaring waarom God Noach genade bewijst. Het getuigenis van vers 9 is niet de grond voor wat er in vers 8 staat. Het is er de vrucht, het gevolg van.

Maar waarom vindt Noach dan genade in Gods ogen? Het woord 'genade' zegt het al. Genade is immers altijd iets onverdiends. Genade is altijd vrije gunst.

Onverdiende gunst, bewezen aan een onwaardige. Genade komt altijd eenzijdig van Gods kant en die kan een mens nooit verdienen.

Genade is iets van het Goddelijke welbehagen. God ontfermt Zich over wie Hij wil ... Dat zit er achter als onze tekst zegt dat Noach genade vond in de ogen van God. En zo maakt God Noach an-

ders dan anderen. Heeft Noach dan iets te roemen? Ja, in de vrije gunst die eeuwig God bewoog. En het is hem tot diepe verwondering geweest. Waarom was het op mij gemunt, daar zovelen verloren gaan die Gij geen ontferming gunt. Dat is toch voor allen die genade mogen ondervinden de vraag. Daar komt een mens nooit mee klaar. Waar heb ik dat aan te danken. Ik, een kind des toorns van nature. Nooit iets anders gedaan waarmee ik de Heere kon behagen. Geneigd tot alle kwaad en onbekwaam tot enig goed. En dan toch genade ontvangen ... Hoe kan dat? Krijg ik dat ooit klein?

Maar dan komt het ook openbaar in Noachs leven. Het is onmogelijk dat degene die Christus door een waar geloof ingeplant is, niet zou kunnen voortbrengen vruchten der dankbaarheid. Dan kan de Schrift – dankzij die genade Gods in Noachs leven – van deze man ook zeggen dat hij rechtvaardig was en oprecht en dat hij met God wandelde. Daar komt het in openbaar. In zijn verhouding tot God, in zijn verhouding tot de naaste. Dan wordt immers de wet in het hart geschreven en gaan we toch met een ernstig voornemen niet maar naar sommige, maar naar al de geboden van God beginnen te leven. In ware liefde tot God en onze medemens. Ja, dan komt er de wandel met God. De verborgen omgang met God.

Kennen we dit genadegeheim? En dit genadeleven? Net zomin als Noach er buiten kon, kunnen wij er buiten. In de genade ligt de enige mogelijkheid in dit leven staande te blijven en door dit leven heen te komen en voor de rechterstoel van God te kunnen bestaan.

De genade van onze Heere Jezus Christus is ook in onze goddeloze tijd het enige waar een mens genoeg aan heeft.

Ds. P. den Butter

VOOR DE JEUGD

De juiste vraag stellen

En ziet, het woord des HEEREN geschiedde tot hem, en zeide tot hem: Wat maakt gij hier, Elía?

1 Koningen 19:9

‘Hoe vond je zelf dat het ging?’ Die vraag wordt nogal eens gesteld na een sollicitatiegesprek of een examen. Meestal als het niet goed is gegaan. Maar dan heeft zo’n vraag natuurlijk geen enkele zin. Het is duidelijk dat het niet goed ging, en dat weet de ander maar al te goed. De ander zal er ook geen echt antwoord op geven. Hij baalt al van de situatie en door die vraag wordt het alleen maar erger. Daarom moeten er gerichte vragen worden gesteld. Zoals de Heere dat in Zijn Woord ook doet. Hij stelt aan Elia de juiste vraag.

Elia heeft gevraagd of de Heere hem wilde wegnemen, maar dat deed Hij niet want God had nog werk voor Elia. Elia moest naar de Horeb. De berg van de Godsontmoetingen. En daar zoekt de Heere Elia op. En Hij stelt hem een vraag. *Wat maakt gij hier, Elía?* En dan leg ik de nadruk op dat woordje ‘hier’, zoals het denk ik ook bedoeld is.

Want de laatste keer dat de Heere tot Elia gesproken had, had Hij gezegd: *ga heen, vertoon u aan Achab*. En Elia heeft daarna geen nadere orders gekregen. Elia had van de Heere Israël als zijn werkterrein gekregen. En hij moet dan toch wel zeer bijzondere redenen hebben om nu *hier* te zijn. Bijna 200 kilometer van Israël verwijderd. Je voelt wel, de vraag die de Heere hier stelt, is bedoeld als een terechtwijzing. Het is een verwijt. ‘Elia, wat doe je *hier* nou toch?’

Want, jonge mensen, je komt er bij de Heere niet gemakkelijk af. We kunnen wel eigen wegen gaan, maar vroeg of laat komt de Heere met de vraag: wat doe je hier?

Deze vraag vinden we op verschillende wijze terug in de Bijbel. Zo begon God al in het paradijs. Nadat Adam en Eva gevallen waren Ze waren bevreesd en zochten een schuilplaats. En toen stelde de Heere de vraag: ‘Waar zijt gij?’ En je kunt die vraag de hele Bijbel door aan mensen stellen. ‘Wat doe je daar, Noach, in je tent, met al die wijn? Wat doe je daar op dat dak, David, terwijl je een naakte vrouw bekijkt? Wat doe je in de zaal van Kajafas, Petrus, terwijl je je Meester verloochent?’ Enzovoort.

De Heere stelt de vraag nog. Ook in jouw leven. Als je op plaatsen bent waar je niet hoort. Of als je met dingen bezig bent die schadelijk zijn voor je geestelijke welzijn. Als je vrienden en gelegenheden zoekt waar de Heere niet gediend wordt. Wat

doe je nou toch in die bioscoop? Wat doe je op die zondige websites?

Maar het geldt niet alleen voor de plaatsen waar de zonde gediend wordt. Het geldt ook voor een kerkgebouw. Maar dan moet ik het accent wel iets anders leggen. Niet: wat maakt gij *hier*? Maar, wat *maakt* gij hier? Wat *dóe* je hier? Wat is de reden dat je hier bent, in de kerk? Waar ben je dan mee bezig? Als het Woord gepredikt wordt. Waar zijn dan je gedachten? Waar is je hart? Waarom denk je aan andere dingen? Waarom verveel je jezelf hier in de kerk? Vertel dat nu eens eerlijk. Wat *dóe* je hier?

Niet alleen onbekeerde mensen krijgen deze vraag, maar ook Gods kinderen krijgen die te horen.

Hoe is het gekomen dat je alles kwijt bent?

Hoe is het gekomen dat je je houvast in het Woord bent kwijtgeraakt?

Hoe is het gekomen dat je gebedsleven zo verstild is?

Hoe is het gekomen dat het allemaal zo dor en dood is van binnen?

Hoe is het gekomen dat de wereld zo’n grote plaats heeft?

Hoe is het gekomen dat je opgaat in de dingen van de tijd?

Dat je niet ten bloede toe tegen de zonde strijdt?

Hoe komt het dat de gemeenschap met de Heere verbroken is?

Hoe komt het dat er geen lust meer is om de Heere te vrezen?

Hoe komt dat allemaal?

Waar zijt gij, Adam?

Wat maakt gij hier, Elia?

En wat bedoelt de Heere dan met dit soort vragen? Om een mens tot zichzelf te brengen. Om een mens tot bezinning te roepen. Net als de verloren zoon, die tot zichzelf kwam.

Laten we deze vragen niet ontwijken, jonge mensen. Maar laten we ze onder ogen zien en laten ze ons aan Zijn voeten mogen brengen.

DS. M.A. KEMPENEERS
WWW.BEWAARHETPAND.NL

In gesprek (2)

De vorige keer begon ik met mijn reactie op de vele antwoorden die ik op mijn vragen binnen kreeg. Daar gaan we nu mee verder. In ieder geval hartelijk bedankt voor de ingezonden brieven en mails.

Een van de vragen die ik onze geachte lezers voorlegde ging over de opwekking van het dochttertje van Jairus in Kapernaum. De vraag was tweeledig. We horen de vader allereerst zeggen dat zijn dochter gestorven was (terstond is zojuist), Matth. 9:18. Betekent dit dat Jairus geloofde in Jezus' macht om een gestorvene weer te doen leven? Een enkeling ging op dit aspect in en sommigen hadden al uitgevonden dat het woordje terstond, 'mijn dochter is terstond gestorven', moest zijn, ligt op sterven, kan elk moment overlijden.

De tweede kant van mijn vraag was: was de opdracht van Jezus om te zwijgen over haar opstanding niet vreemd, gezien de vele getuigen en de velen die er reeds van hoorden? En hoe doe je dat, de opstanding van je kind uit de dood verzwijgen? Uit de vele reacties noemde ik de vorige keer de twee meest in het oog springende: de een zei dat we Jezus' woorden dat het kind niet gestorven was, maar sliep, letterlijk moeten nemen, en een ander zei dat het logisch is als je over zo'n groot wonder zwijgt vanwege de indruk die zo iets maakt. Ik zei de vorige keer dat beide opvattingen niet bevredigen, zeker niet als we de geschiedenis in Mattheus, Markus en Lukas nauwkeurig lezen, en dat moet toch?

De meeste antwoorden waren hetzelfde: Jezus wilde niet dat men Hem zou volgen als Weldoener, terwijl Hij toch in het bijzonder op aarde was gekomen om zondaren zalig te maken. Jezus werd immers door velen gevolgd 'om de broden', Joh. 6:26. Daarin kan ik meekomen. In die richting moeten we naar mijn mening denken. Zagen de ouders van het kind de Heere Jezus in het rechte licht, namelijk als de Zaligmaker Die in der wereld was gekomen om de zondaren zalig te maken en die reddende kracht onderstreepte in een wonder als dit, dan had Jezus hen denk ik niet bevolen om te zwijgen. Maar hadden zij daar recht zicht op? Hadden Zijn discipelen daar het rechte geloofszicht op? Nee toch? Hadden zij niet licht van Boven nodig, ja de leiding en het onderwijs van de Heilige Geest?

Denk aan Simeon en Anna in de tempel, Lukas 2. Die hadden door genade recht zicht op Wie het Kindeke werkelijk was. En daar getuigden ze van. Daarvan zouden ook de discipelen als apostelen later getuigen, geleid door de Heilige Geest. En zo was de opdracht om deze en dergelijke wonderen niet rond te bazuinen nodig omdat de mensen die wonderen niet zagen als tekenen van Zijn Koninkrijk en onderstrepingen van Zijn macht om het allergrootste en ook allernoodzakelijkste werk aan onze zielen te doen. Ze zagen Jezus inderdaad alleen maar als Wel-doener, maar niet als de Gezondene van de Vader Die in de wereld gekomen was om de weg der zaligheid te bereiden!

De mensen moesten leren en wij met hen, dat niet ziekte en dood het grote probleem van ons mensen is, maar onze zonde en schuld. En ja, we mogen ook nu de Heere aanroepen ook voor tijdelijke nood en zorg, maar gaat het ons daarbij niet om de redding van onze ziel en de verzoening met God, dan zijn wij als al diegenen die Jezus Koning wilden maken omdat Hij hen gratis brood verleende en gratis genas zonder een rekening te presenteren.

Of hebben we Hem nodig als Verlosser Die ons 'gratis', om niet, uit genade verlost van de schuld der zonde, van de macht der zonde en ja, straks ook voor eeuwig van de gevolgen van de zonde? Hij is gekomen tot het Zijne, maar de Zijnen hebben Hem niet aangenomen, wel als een welkome Weldoener Die redde uit tijdelijke nood, maar niet als Degene Die redt van het grootste kwaad, de zonde, en leidt tot het hoogste Goed, God.

Toen de Heere Jezus over de kern van Zijn boodschap en Zijn komen in de wereld begon en onze verlorenheid predikte gaf men niet thuis en verlieten ze Hem: Deze rede is hard, wie kan dezelve horen? Joh. 6:60. Welnu, al met al komt opnieuw de vraag naar een ieder van ons of wij de Heere al nodig kregen voor het ene nodige? De volgende keer weer verder!

DS. K. HOEFNAGEL

Het Bijbelboek Ruth

Als zij nu opstond om op te lezen, zo gebod Boaz zijn jongens, zeggende: Laat haar ook tussen de garven oplezen, en beschaamt haar niet. Ja, laat ook allengskens van de handvallen voor haar wat vallen, en laat het liggen, dat zij het opleze, en bestraft haar niet.

Alzo las zij op in dat veld tot aan den avond; en zij sloeg uit wat zij opgelezen had, en het was omtrent een efa gerst. (Ruth 2: 15-17)

Wonderen

Opnieuw begeven we ons naar het veld even buiten Bethlehem. Wat heeft Ruth daar tot nu toe wonderlijke dingen meegemaakt. Ze is om te beginnen terechtgekomen op de akker van Boaz. Menselijk gesproken toevallig (vers 3). Maar in dat alles schitterde Gods voorzienige leiding – een motief dat steeds terugkeert in het kleine Bijbelboekje Ruth.

Op Boaz' akker heeft Ruth aren geraapt. Dat mocht, want ze was weduwe en vreemdelinge. Maar daar is het niet bij gebleven. Het is ook gekomen tot een ontmoeting met Boaz zelf. En in die ontmoeting gebeurden er ook van die wonderlijke dingen. Boaz bleek Ruth te kennen. Hij wist hoe ze met haar schoonmoeder Naomi is meegegaan uit Moab. Hij begreep wat dat voor haar betekende: dat ze haar ouders en haar geboorteland moest achterlaten. Hij verstond ook, waar het haar ten diepste om te doen was: dat ze haar toevlucht zocht onder de vleugelen van de God van Israël (vers 8-13).

En toen het etenstijd was, heeft Boaz Ruth een plaats gegeven 'aan de zijde van de maaiers'. Daar mocht ze brood nuttigen en een frisure wijn drinken. Persoonlijk heeft Boaz haar onthaald op geroosterd koren. Alles sprak van overvloed en wonderlijke zorg (vers 14).

Drie opdrachten

Nu is de maaltijd voorbij. Ruth staat op om weer aren te rapen. En terwijl dat gebeurt, geeft Boaz zijn personeel een drietal opdrachten. Ze houden allemaal verband met Ruth. De eerste opdracht is dat Boaz' knechten Ruth ook aren moeten laten rapen 'tussen de garven'. Bedoeld worden de bossen aren die al afgemaaid en gebonden waren. Die bossen werden doorgaans op een andere plaats neergelegd, waar de arenraapsters niet mochten komen. Want het was natuurlijk niet de bedoeling dat zij – in plaats van aren – hele bossen tegelijk zouden meenemen. Maar Ruth krijgt nu toch het voorrecht om ook 'tussen de garven' te rapen.

De tweede opdracht die Boaz zijn knechten geeft ten aanzien van Ruth, is: 'Beschaamt haar niet'. Dat wil zeggen: Behandel haar niet ruw of respectloos. Wijs haar ook niet ruw terecht. Beschuldig haar niet van diefstal of iets anders.

En dan de derde en meest bijzondere opdracht: 'Laat allengskens van de handvallen voor haar wat vallen, en laat het liggen, dat zij het opleze, en bestraft haar niet'. Als de maaiers hun werk deden, pakten ze met hun ene hand een handvol aren vast, en met de andere hand sneden ze die handvol aren af. Zo'n bos met aren – een 'handvol' – bleef liggen, totdat de garvenbinders de bossen samenbonden. Maar nu geeft Boaz opdracht om steeds, 'allengskens', wat handvallen voor Ruth te laten vallen.

Overvloed

Zo wil de meerdere Boaz nóg zorgen voor geestelijke arenrapers en -raapsters. Dan kan het gebeuren dat u, al lezend in Gods Woord of al luisterend naar de preek, soms zo wonderlijk veel mag ontvangen. Dat alles spreekt van overvloed. Wat kunnen Gods kinderen, die deze tijden hebben meegemaakt, soms weer verlangen dat het opnieuw zó mag zijn.

Intussen betekent dat voor Ruth wel, dat ze de hele dag aan het bukken is. Boaz' knechten laten in opdracht van hun meester dan wel handvallen vallen, maar dat ontslaat Ruth niet van haar werk. Tot aan de avond zien we haar steeds weer hetzelfde doen. Haar ogen speuren. Haar voeten haasten zich naar de plaatsen waar aren vallen. Haar vermoeide rug bukt zich. En steeds raapt ze aren op. Als het in de stand van het leven van Gods bevestigde kinderen soms zo schraal is, zou het wel eens kunnen ontbreken aan deze bukkende gestalte!

Dorsen

De avond valt. Een dag van rapen is voorbij. Het is voor Ruth tijd om terug te gaan naar Naomi. Wat heeft ze veel aren verzameld. En op elke aar die ze rapen mocht, staan als het ware de woorden die ze van haar schoonmoeder Naomi in Moab gehoord had: 'God heeft Zijn volk bezocht, hun gevende brood'. Die jaloersmakende woorden van Naomi worden hier bevestigd.

Maar voordat Ruth naar huis gaat, is er eerst nog iets anders te doen. Want Ruth heeft wel veel aren geraapt, maar niet alles daarvan is bruikbaar en eetbaar. Ze moet de korenaren eerst nog 'uitslaan' of 'dorsen'. In gedachten zien we haar de korenaren op de harde grond van het pad leggen. En dan buigt Ruth haar vermoeide rug opnieuw. Met behulp van een kleine houten hamer of een gebogen stok slaat ze de korrels uit de aren. Doet u dat geestelijk gesproken ook wel eens? Dorsen wat u ontvangen mocht op de akker van Boaz?

DS. A.J.T. RUIS

Vier lessen uit Cuba

Tijdens een werkbezoek aan Cuba voor de Spaanse Evangelische Zending (SEZ) -waarvan prof. G. Wisse de initiatiefnemer was- gaat het haast als vanzelf om de kerkelijke situatie daar te vergelijken met de situatie hier. Dat is niet zonder risico's. De context is verschillend. Daarbij maakt het ook uit of je een land voor de eerste keer of voor de tiende keer bezoekt, waarbij je dan weet of een bepaalde rode draad die zichtbaar wordt niet een toevallige is.

Toch kan het geen kwaad om onszelf te spiegelen ten opzichte van dit eiland, waar er volgens schatting zo'n 110.000 mensen ruim 500 verschillende kerken van een meer of mindere reformatorische setting bezoeken. Dat levert vier lessen uit Cuba op. Vier lessen, die niet bedoeld zijn om er de situatie te romantiseren. Want ook daar is er sprake van kaf en koren en zijn er diverse grote zorgen. Maar ondanks allerlei moeilijke omstandigheden -armoede, verdrukking, etc.- breidt God er Zijn Koninkrijk uit. Of is het niet ondanks, maar dankzij...?

Toch is het duidelijk: men is gericht op de onderlinge gemeenschap (1), op de uitbreiding van Gods Koninkrijk (2), op de kracht van het gebed (3) en bovenal op de waarde van de gereformeerde leer (4).

1. Gericht op de gemeenschap

Allereerst valt het op dat de Cubaanse christenen gericht zijn op de gemeenschap. Hun zondagse kerkdienst -waarvoor velen hun beste kleren aandoen- is niet louter een bijeenkomst waar het Woord van God wordt verkondigd, zonder dat men oog voor elkaar heeft. Men is gastvrij. Rond de dienst is er ruimte voor onderlinge ontmoeting. Zeker in kleine gemeentes begroet men elkaar op persoonlijke wijze. In één van de gemeentes wordt op een lijst bijgehouden wie er wel of niet aanwezig is. Wie zonder opgaaf van redenen afwezig is, kan in de week een bezoekje verwachten. Zo geeft men gestalte aan datgene wat we in Handelingen 2 lezen, waarbij de gemeente volhardende was in de gemeenschap.

2. Gericht op de groei

Opvallend is ook de gerichtheid op groei van het Bijbelse gedachtegoed. Anders gezegd: op de uitbreiding van Gods Koninkrijk. Zodra ergens een gemeente is ontstaan met een aantal bezoekers, zoekt men al naar mogelijkheden om mannen op te leiden tot leiders, zodat zij ergens anders een nieuwe kerk kunnen stichten. Men kruipt niet bij elkaar om het samen goed te hebben met elkaar, maar men geeft blijk van verlangen dat overal op Cuba het Evangelie klinkt en nieuwe kerken worden geplant. Daar heeft men heel wat voor over. Er zijn voorgangers die met hun gezinnen vanuit

een voor hen vertrouwde plattelandsomgeving verhuizen naar een grotere stad, waar ze nog niemand kennen. Andersom ook. Het roepingsbesef is groot. Ook al moet men er soms 's morgens vroeg voor opstaan om eerst betaald werk te verrichten, voordat men aan ambtelijk werk toekomt. Maar wat een blijdschap bij die ene voorganger, die dankbaar is voor de zegen die hij op zijn werk in een bepaald gebied ervaart. Hij begon er vanuit het niets en er kwamen op zondag twee bezoekers. Nu, na drie jaar, zijn dat er zes...

3. Gericht op het gebed

Zowel tijdens de kerkdienst als daarbuiten neemt het gebed een grote plaats in. Op zondag wordt er in de liturgie van de dienst op meerdere momenten plaats ingeruimd voor het gebed. Ontroerend zijn de openbare gebeden van de diakenen die even daarvoor hebben gecollecteerd. Zo blijft de collecte een 'dienst der offerande' waarvoor Gods zegen nodig is, zowel in het geven als in het besteden van de gaven. In één van de bezochte gemeenten wordt wekelijks concreet voor twee andere gemeenten van het kerkverband gebeden, om zo ook de onderlinge verbondenheid te onderstrepen.

4. Gericht op de gereformeerde leer

En dan het laatste: men ontdekt het goud van de gereformeerde leer. De Schriften worden onderzocht en de Drie Formulieren van Enigheid geraadpleegd. Niet gedwongen, maar uit eigen behoefte. Wat men daarin en in Puriteinse geschriften leest, blijkt te onderstrepen wat ze zelf door Woord en Geest inzien. En zo zijn er de afgelopen jaren onkerkelijk opgevoede mannen en vrouwen tot bekering gekomen. Ontwikkelen charismatische of liberale kerken zich in meer reformatorische georiënteerde gemeenten. Is er verlangen om de Psalmen te gaan zingen. Staat men gereserveerd ten opzichte van neocalvinisten. Ontdekken vrouwen op Bijbelscholen wat Gods Woord zegt over vrouw en ambt. Ook al noemen veel voorgangers de geestelijke gezondheid van de kerk op Cuba 'ziek', waarbij veel kerkelijke leiders emigreren naar het buitenland en allerlei dwalingen oprukken, is het opmerkelijk hoe de Heere er (door)werkt. Is er misschien nergens hervormingsdag gehouden, zoals wij dat doen. Maar zijn er wel Cubanen die hetzelfde ontdekken waar ooit de ogen van Luther en Calvijn voor open gingen. Is dat geen wonder?

Cubanen die hetzelfde ontdekken waar ooit de ogen van Luther en Calvijn voor open gingen.

DS. W.L. VAN DER STAAIJ

Lessen uit de Levensbron (3)

Tweeërlei werk van Christus

In de eerste Catechismuspreek van prof. F. Lengkeek over Zondag 1 kwam ik nog een uitdrukking tegen die de moeite waard is om te overdenken.

Zijn tweede gedachte ging over de grond van de enige troost in leven en sterven. Die enige grond ligt in Christus.

Daar schreef hij het volgende over: *Wanneer wij goed onderscheiden -en daar komt het op aan zullen wij werkelijk zegen kunnen hebben- dan merken wij op dat hier over tweeërlei werk van Christus voor de Zijnen wordt gesproken.*

Er wordt gesproken over hetgeen Christus vóór de Zijnen gedaan heeft en nog doet én er wordt gesproken over hetgeen Hij in en mét de Zijnen doet!

Met die beide zaken moeten we rekening houden als wij spreken over de welgegronde troost van de christen.

Hij bedoelde daarmee dat de prediking over Christus als de enige grond van de zaligheid een voorwerpelijke en onderwerpelijke kant heeft.

Voorwerpelijk

Wanneer voorwerpelijk over Christus wordt gepreekt, gaat het over het verlossingswerk dat Hij vóór Zijn Kerk gedaan heeft en nog doet.

Wat wordt het een wonder voor een ontdekte zondaar, die geleerd heeft met zijn zonden in de schuld te staan bij God, als hij vanuit het Evangelie gaat horen van Christus Die gekomen is om te lijden en te sterven voor doodschuldige zondaren!

Kent u die verwondering?

U leerde door Gods Geest met David belijden: *Hij kan dien prijs der ziele, dat rantsoen, aan God in tijd noch eeuwigheid volendoen.*

U kon geen antwoord meer geven op de vraag van Christus: *Wat zal een mens geven tot lossing van zijn ziel?*

Maar toen ontdekte u in het Evangelie dat Christus de schuldovernemende en schuldbetalende Borg is geweest voor zondaren.

Wat werd Hij toen dierbaar in uw ogen.

Wat ging uw ziel toen uit naar Hem.

Wat begeerde u van Hem te horen.

Wat werden de preken over Zijn lijden en sterven onmisbaar voor u.

Wat wilde u zeer graag zitten onder de prediking waarin Hij voorgesteld werd als de gekruisigde Christus.

Om in stilte onderwezen te worden in de gangen van Zijn vernedering, maar ook van Zijn verhoging.

Hoe Hij u voorgesteld werd als het Lam Gods dat uw zonden wilde wegdragen.

Hoe Hij u voorgesteld werd als Degene Die al uw krankheden op Zich genomen heeft en al uw smarten gedragen heeft.

Hoe Hij voor u Zijn dierbaar bloed wilde geven om voor uw zonden volkomen te betalen en u uit alle heerschappij van de duivel te verlossen.

Ja, hoe Hij in die weg u tot Zijn eigendom wilde kopen met die hoge prijs, die u nooit had kunnen opbrengen en betalen.

Hoe zalig als Christus als het Voorwerp van de zaligheid u wordt voorgesteld.

Dat doet zingen: *Hoe zoet zijn mij Uw redenen geweest, geen honing kon het gehemelte beter smaken!*

Onderwerpelijk

Toen prof. Lengkeek daarover gepreekt had, kwam hij met pastoraal onderwijs. Hij schreef: *Het is echter niet genoeg, dat de weg gebaad is en dat aan Gods recht voldaan is en de satan het recht van heerschappij over de gekenden des Heeren ontnomen is. Wat voorwerpelijk, buiten de mens, voor hem geschiedt is, moet onderwerpelijk worden toegepast.*

Hoe waar is dat!

Degenen voor wie Christus de zaligheid verworven heeft, zullen ook de weldaad van de vrijspraak en vrijmaking deelachtig moeten worden.

Is dat ook uw uitzien geworden?

Ziet u ook zo uit naar de zekerheid dat Christus dit alles voor u heeft gedaan?

Is het ook uw worsteling om deel te mogen hebben aan de verlossing die Christus verworven heeft?

Het kan zijn dat u de verlossing in Christus ziet liggen.

Het kan zijn dat u daardoor hoop en verwachting kreeg.

Maar zodra u het zicht op Christus kwijtraakte, werd u weer op uzelf geworpen en zag u nog steeds de stroom van uw ongerechtigheden en voelde u de openstaande schuld voor God. Wat is het dan donker. Wat kan het dan weer zo benauwd worden.

Vergeet dan toch nooit dat de HEERE Zijn werk zal voleindigen. Alles wordt niet op één dag geleerd. Het is Gods gewone weg om geleidelijk aan Zijn Kerk te brengen tot de zekerheid van haar verlossing in en door Christus.

In welke weg wordt die verlossing onderwerpelijk beleefd?

Nog altijd vind ik dat zo helder verwoord in het vrij vertaalde lied van één van de predikers der gerechtigheid, Robert Murray McCheyne (1813-1843):

*Maar toen mij God Geest aan mij zelf had ontdekt,
toen werd in mijn ziele de vreze gewekt.*

Toen voeld' ik wat eisen Gods heiligheid deed.

Daar werd al mijn deugd een wegwerpelijk kleeid.

Toen vlucht' ik tot Jezus. Hij heeft mij gered!

Hij heeft mij verlost van het vonnis der wet!

Mijn heil en mijn vreugd' en mijn leven werd Hij.

Ik boog m', en geloofd', en mijn God sprak mij vrij!

Nu ken ik die waarheid, zo diep als gewis,

dat Christus alleen mijn gerechtigheid is.

DS. J. DE BRUIN

Prediking en bevinding (3)

Het behaagt de Heere door de prediking van Zijn Woord zalig te maken die geloven. Door de verkondiging van Zijn evangelie dus. Dat is het middel dat de Heere daartoe doorgaans gebruikt. Vorige keer zagen we wat onze Heidelbergse Catechismus daarover belijdt in zondag 31. Antwoord 84 begint met deze woorden: “Alzo, als volgens het bevel van Christus, aan de gelovigen allen en een ieder verkondigd en openlijk betuigd wordt... (...); daarentegen aan alle ongelovigen en die zich niet van harte bekeren verkondigd en betuigd wordt...” Hier wordt de prediking van Gods Woord dus aangeduid met twee woorden: *verkondigen* en *betuigen*. Beide tot twee keer toe. Zowel aan de gelovigen als aan de ongelovigen wordt het Woord van God in de prediking *verkondigd* en *betuigd*. Dat zijn bijbelse woorden. En zo zijn er meer. Voor een juist verstaan van wat de Heere bedoelt met de prediking van Zijn Woord kan het nuttig zijn de woorden die de Bijbel, en met name het Nieuwe Testament, daarvoor gebruikt eens langs te gaan.

Een belangrijk woord in dit verband is het Griekse *kêrussein*, in de Statenvertaling meestal overgezet met *prediken*. Enkele voorbeelden. Johannes de Doper predikte in de woestijn van Judea [Matth. 3: 1]. De Heere Jezus predikte het Evangelie van het Koninkrijk in de synagogen in Galilea [Matth. 4: 23]. Hij gaf Zijn discipelen de opdracht om het Evangelie te prediken [Markus 16: 15]. Paulus predikte direct na zijn bekering Christus in de synagogen [Hand. 9: 20]. Het hier gebruikte werkwoord is goed beschouwd een heel bijzondere. *Kêrussein* was in oude tijden de taak van de heraut, die in naam van de koning en op gezag van de koning de wil van de vorst aan het volk bekend maakte. Zijn boodschap heette *kêrugma*. Kwam zo'n heraut ergens, dan wisten de mensen dat hij kwam niet met een eigen verhaal, maar met een boodschap van de koning zelf. Alleen als hij de woorden van zijn zender zuiver en getrouw vertolkte, kon hij met recht zeggen: “Alzo spreekt de koning!” Bij zulke verkondiging valt de prediker geheel en al weg. Het gaat om de boodschap van hem die hem zond. Welnu, zo zendt de Heere “goedertierenlijk verkondigers van Zijn blijde boodschap...” [DL, I/3]. De herauten van Christus moeten wijd en zijd Zijn stem laten horen: “Alzo spreekt de Heere!”

Een ander gewichtig woord is het Griekse *aggellein*. Het betekent: *boodschappen, verkondigen*. Je hoort er het woord *engel* in: *boodschapper, bode*. En ook: (ev)angelie, goede boodschap, blijde tijding. Ook hiervan een enkel voorbeeld. De Heere Jezus zegt tot de discipelen van Johannes de Doper dat aan de armen het Evangelie wordt verkondigd [Matth. 11: 5]. Zo schrijft Lukas van de Heere Jezus dat Hij in de tempel het Evangelie verkondigde [Lukas 20: 1]. Paulus en Barnabas verkondigen in Antiochië het Woord des Heeren [Hand. 15: 35]. Dit woord *aggellein* wil vooral iets zeggen over de inhoud van de boodschap. Het is een goede boodschap. Daarnaast wil het aangeven dat de boodschapper in dienst van een Ander zijn werk doet.

Een woord dat in dit verband zeker ook genoemd moet worden is het Griekse *didaskain*. Veelal vertaald door *onderwijzen, le-*

ren. De boodschap van Gods heil kan samengevat worden met de aanduiding *de leer*. Daarvan is in het Oude Testament al sprake; lees bijv. Psalm 78. Paulus schrijft aan Titus over het getrouwe Woord dat naar de leer (*didachè*) is [Titus 1: 9]. Om de mensen tot geloof en bekering te brengen, moeten ze worden onderwezen in de zaken van het Koninkrijk van God. Daarom leerde de Heere Jezus de schare op allerlei plaatsen: in de synagogen, in de tempel, aan de zee. Het is op veel plaatsen in de evangeliën te lezen. Ook leerden (in de zin van: onderwezen) de apostelen het volk [Hand. 4:2]. Ik herinner hier nog aan een uitspraak van dr. H.F. Kohlbrugge in één van zijn catechismuspreken: “Wat wij leer noemen, is belofte uit Gods mond!”

We herinneren ons dat de Catechismus ook het woord *getuigen* gebruikte. Ook dat is een bijbelse aanduiding van de verkondiging van het Woord. In het Grieks is het 't woord *marturein*. De Heere Jezus zond Zijn discipelen uit om Zijn apostelen te zijn, vanuit Jeruzalem tot aan het einde van de wereld. Maar hij had ze eerst tot Zijn *getuigen* gemaakt. Zij waren mensen die wisten wat ze predikten. De apostel Petrus wijst daarop in één van zijn brieven: “Wij zijn geen kunstig verdichte fabelen nagevolgd. We vertellen u geen sprookjes, als wij u bekend maken de kracht en de toekomst van de Heere Jezus Christus. Maar wij zijn aanschouwers geweest van Zijn majesteit!” [2 Petrus 1: 16]. Zo ook Johannes: “Hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij gezien hebben met onze ogen en onze handen getast hebben van het Woord des levens..., dat verkondigen wij u!” [1 Joh. 1: 1]. Ze waren oog- en oorgetuigen geweest van de woorden en werken van Christus. Op dat getuigenis (*marturia*) berust de prediking van het Evangelie. Op het fundament dat zij gelegd hebben, namelijk op dat getuigenis, mogen ook degenen die na de apostelen gekomen zijn, staan en met dat betrouwbare woord de gemeente dienen. Zo heeft de prediking van het Woord van God het karakter van een waarachtig getuigenis. En een ware dienaar van het Woord heeft zelf ook bevindelijke kennis van deze zaken ontvangen. Zo mag en moet de prediking *getuigenis der waarheid* zijn.

En om tenslotte nog een woord te noemen: *diakonia*. De prediking is *bediening* van Gods Woord. Als er in de gemeente van Jeruzalem diakenen worden verkozen, dan zeggen de apostelen: “Maar wij zullen volharden in het gebed en in de bediening van het Woord” [Hand. 6: 4]. In die lijn heten de verkondigers dan ook dienaren van het Woord, of van het Evangelie [Kol. 1: 23]. Ja, zelfs wordt die prediking zelfs genoemd: *bediening der verzoening* [2 Kor. 5]. Al met al: wat een gewichtig werk! “Zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade... Laat u met God verzoenen!”

DS. J.M.J. KIEVIET

Archibald Alexander (6)

Dromen en visioenen

Dromen en visioenen

In de Bijbel komen we dromen tegen waarin uitkomt wat er in de toekomst gaat gebeuren. Dromen bevatten soms waarschuwingen of staan in verband met de veiligheid van de dromer zelf of van anderen. Dromen die mensen ertoe bewegen in te gaan tegen de Bijbel of tegen het gezonde versand noemt Alexander duivelse dromen. Een predikant (John Fletcher) kreeg een droom over de dag des oordeels. Hij droomde dat de aarde en de zee haar doden weergaven. Sommigen beefden van wanhoop, anderen hadden grote vreugde. Hij zag de Zoon des mensen komen in Zijn heerlijkheid. De goddelozen werden veroordeeld, Gods kinderen werden verheerlijkt. De predikant werd toegesproken als luie dienstknecht en opgeroepen tot bekering. Toen hij wakker werd was het hem een wonder dat hij nog in het heden der genade was. Deze droom overtuigde hem ervan dat hij een valse hoop had gekoesterd en dat zijn hart nog niet vernieuwd was. Hij ging zoeken naar rechtvaardigmaking door het bloed van Christus en vond pas vrede door een levend geloof in de waarheid en de beloften van God. John Newton kreeg een droom jarenlang voor zijn bekering over een ring die zegen zou voortbrengen zolang hij die droeg. Op aandringen van een ander wierp hij die ring in het water. Toen zag hij dat er een verschrikkelijk vuur losbarstte vanuit de Alpen. Toen een derde persoon die ring weer uit het water had gehaald werden de vlammen gedoofd. In Job 33:14-16 staat dat God spreekt door een droom, door het gezicht des nachts, als een diepe slaap gekomen is.

Met blindheid bestraft

George Inglis leefde heel zondig. Toen hij door een tornado het grootste deel van zijn bezit verloor, bracht dit geen bekering. Hij verhardde zich tegen de Heere. Totdat God hen binnen enkele dagen zijn gezichtsvermogen ontnam. Hij riep toen alleen hulp van mensen in, want hij had nooit geleerd tot God te roepen. Artsen konden niets voor hem doen. Hij kwam met zijn dienaar bij een vrouw in huis. Hij was een man van sterke hartstochten en ongeduldig onder het lijden. Hij zei dat hij zijn leven elk ogenblik zou kunnen beëindigen door meer opium te nemen dat hij gewend was. De vrouw bij wie hij in huis was waarschuwde hem tegen zelfmoord. Zelfmoord zou betekenen ongeroepen voor zijn Maker te verschijnen. Het antwoord was dat hij door zijn blindheid geen geluk meer kon genieten, voor zijn vrienden tot een last zou zijn en in de wereld van geen nut zou zijn. De vrouw liet de Bijbel spreken, maar de blinde noemde de Bijbel het werk van mensen die het volk gezagsgetrouw wilden houden. Op

de vraag van de vrouw of hij ooit uit de Bijbel had gelezen antwoordde de blinde dat hij dat nooit had gedaan sinds hij van school af was. Wel had hij boeken gelezen van mensen die vijandig tegenover de Bijbel stonden. Toen zei de blinde dat hij uit de Bijbel voorgelezen wilde worden. Eerst wilde de vrouw dat niet omdat de blinde waarschijnlijk zou spotten en de Bijbel belachelijk zou maken. Zij zou daardoor gekwetst worden, want zij zag de Bijbel als het Woord van God. De blinde beloofde haar niet te kwetsen of aanstoot te geven.

Door God bekeerd

De volgende dag ging zij voorlezen aan de blinde. Ze begon bij Genesis 1. De blinde luisterde aandachtig en sprak zijn bewondering uit over de taal van de Bijbel. De volgende dag ging zij opnieuw voorlezen uit de Bijbel. Toen zei de blinde: "Wat een ellendeling ben ik, dat ik ooit zo tegen dit Boek gesproken heb! Een Boek waarover ik niets wist, en dat ik nooit aandachtig bestudeerd heb." Elke dag las de vrouw een uur lang voor uit de Bijbel. De blinde werd van binnen steeds benauwder. Hij sprak niet meer over een dokter en murmurde niet meer over zijn blindheid. Hij erkende de hand van God in zijn blindheid en beleed dat hij nog veel erger had verdiend. Nu gingen ook anderen hem voorlezen en met hem spreken. Ook werd er voorgelezen uit 'De Viervoudige Staat' van Boston. De blinde ging 's zondags en door de week naar de kerk. Hij sprak er nu over dat God hem in Zijn barmhartigheid een halt had toegeroepen door hem blind te maken en door zijn verduisterde verstand te verlichten. De Heere gaf hem Zijn Woord te verstaan. De blinde is ongeveer een jaar bij de vrouw gebleven. Toen vonden zijn vrienden het beter dat hij naar het platteland zou gaan. Daar kwam hij in contact met een predikant. De Heere bewees de blinde man barmhartigheid zonder grote verschrikking. "Hij werd omhelsd door een verlossende liefde, en bevrijd uit de brandende kuil zonder dat hij de ontzaglijke vlammen daarvan zag." Hij bad wenend in het besef van zijn zondige gedrag. Hij leefde trouw met de gemeente mee. Het oude was voorbijgegaan en het was alles nieuw geworden. Eerst een godslasteraar, maar nu een aanbieder van de ware God. Hij mocht groeien in de genade en in de kennis van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus.'

DS. A. VAN HETEREN

In memoriam ds. P. den Butter

1938 - 2023

“Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid. (...) Ieder die deze God en de genade van de Heere Jezus Christus heeft nodig gekregen, die mag bij tijden het blij vooruitzicht kennen, als de Heere het weer eens geeft te geloven, dat je geborgen bent. Niet dat je zelf de veilige schuilplaats hebt gemaakt, of zelfs maar gevonden, maar dat Hij je daar een plaats gegeven heeft, dat Hij je achter dat bloed heeft willen plaatsen. Als je dan zó de uiterste crisis meemaakt, dan is er verwachting. En wat je dan op aarde loslaat, de mensen die je hier op aarde achterlaat en die er verdriet om hebben - dat is niet meer het deel van degenen die Gods aangezicht aanschouwen en die de Zaligmaker mogen zien, als zij aan de andere kant van de dood hun ogen opslaan. Gemeente, als die crisis komt, en hij komt, voor ons allemaal... We kunnen denken dat we nog de tijd hebben en het zou best kunnen... Maar je kunt je ook vergissen, want zoveel tijd hebben we niet. En het kan ook zomaar heel anders worden (...). Het kan zomaar veranderen. En daarom, als het zo ver komt, waar is dan onze toevlucht? Waar is dan onze veiligheid? Dat de Heere de Rotssteen van ons hart is, en ons Deel in eeuwigheid! Dan gaan we sterven. Ja, en laat het dan zó mogen zijn, zoals die dichter dat zei: Jezus, Uw verzoenend sterven, blijft het rustpunt van ons hart. Als wij alles, alles derven, heeft Uw liefde mij omvat. Ach, wanneer mijn oog eens breekt, het angstig doodszweet van mij leekt, dat Uw bloed mijn hoop dan wekke, en mijn schuld voor God bedekke. Amen.”

Sinds 2008, het jaar dat ds. P. den Butter en zijn vrouw zich in Veenendaal hadden gevestigd, bediende hij veel keren het Woord in de gemeente van Renswoude. Op de dankdag van 2021, op woensdag 3 november, was dat – achteraf gezien – voor het laatst. Ook enkele dagen daarvóór, op zondag 31 oktober, diende hij de gemeente. Met een prediking die zich kenmerkte door een diepe ernst maar ook een vaste hoop, geput uit de 73^e Psalm. De woorden van de tekst staan hierboven. De preek eindigde op de wijze als hiervoor is afgedrukt. Op dinsdag 3 oktober 2023, een kleine twee jaar later dus, bezweken zijn vlees en hart. Hij mocht ingaan in de vreugde zijns Heeren.

Tijdens de rouwdienst op 9 oktober jongstleden typeerde professor Baars de overledene als een markant prediker. Daarmee is niets te veel gezegd. Ooit werd hij

in een eerdere gemeente bevestigd met de woorden van Mattheüs 13: 52: “... een Schriftgeleerde, in het Koninkrijk der hemelen onderwezen, die gelijk is aan een heer des huizes die uit zijn schat nieuwe en oude dingen voortbrengt.” De gemeenten die ds. Den Butter heeft mogen dienen, hebben in zijn prediking kunnen opmerken dat hij een diep respect voor het Woord had ontvangen. Dat bracht hem tot een intensieve bestudering van de Schriften, altijd weer. Het hing samen met het besef dat ze het Woord van de allerhoogste God zijn. De tekst moest grondig worden uitgelegd. Immers, de opdracht voor de prediker luidt: Predik het Wóórd. Zijn prediking kenmerkte zich door de nadruk op de heiligheid van God en de eenzijdigheid van Gods genade. De ernst van leven en dood en de noodzaak van waarachtige bekering ontbraken niet. Hij achtte het zijn roeping het gewicht van de eeuwigheid op de gemeente te leggen. In zijn Canadese periode als jong predikant had hij de geschriften van de puriteinse predikers ontdekt. Het heeft zijn bediening blijvend gestempeld. Een scherpe ontdekking en een royaal genadeaanbod gingen samen. Zo sprak hij met twee woorden.

Ds. Paul den Butter was van geboorte (1938) een Rotterdamse jongen, zoon van een kruidenier in het Oude Westen. Zijn vader was vele jaren ambtsdrager in de inmiddels opgeheven gemeente van Rotterdam-West. Gedoopt is hij overigens door de oude ds. D.C. Overduin. De prediking van ds. W.F. Laman maakte in zijn jeugdjaren grote indruk op hem. Na zijn studie in Apeldoorn werd hij in 1964 bevestigd tot predikant van Gorinchem. Daarna diende hij de gemeenten van Bunschoten, Toronto, Hamilton (beide FRC), Middelharnis, Urk-Maranatha, Driebergen en opnieuw Middelharnis. Hier ging hij in 2005 met emeritaat. Ds. Den Butter mocht gedurende vele jaren dienstbaar zijn in het Koninkrijk van de Heere. Het was hem menig keer tot een wonder. Ook hij was immers een zondaar die alleen door genade behouden kon worden. Dat heeft hij gepreekt. Dat heeft hij ook moeten inleven. De woorden uit de Schrift boven de rouwaankondiging waren opmerkelijk, de belijdenis uit Markus 9: “Ik geloof, Heere! Kom mijn ongelovigheid te hulp.” Kan ook een dominee zalig worden?, luidt de titel van een lang geleden verschenen boek. Ja, dat is mogelijk. Maar slechts door het wonder van genade. In de laatste dagen van zijn aardse leven gaf de Heere Zijn zwakker wordende knecht in diens aanvechting een sterke vertroosting. Die ontving hij uit de woorden van

de Heere Jezus: "Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven!" Op deze vaste grond kon hij afreizen. We mogen geloven: na de dood is het leven hem bereid. God nam hem op in Zijne heerlijkheid.

Heel wat jaren achtereen was ds. Den Butter betrokken bij ons blad *Bewaar het Pand*. Het bewaren en verbreiden van de leer die is naar Schrift en belijdenis was hem op zijn hart gebonden. Veel bijdragen heeft hij aan ons blad geleverd. Zo schreef hij lange series over verscheidene onderwerpen die prediking en praktijk raakten. Via de kolommen van ons blad gaf hij niet alleen gedegen onderwijs over thema's van de gereformeerde leer, maar stelde hij ook ontwikkelingen die zich in de kerken voordeden aan de kaak. Zijn boodschap was helder en zijn stijl was klip en klaar. Ds. Den Butter had een grote plaats in ons kerkelijke leven. Vele keren is hij afgevaardigd geweest naar generale synoden. Daar kreeg hij regelmatig een plaats in het moderamen. Eén keer was hij de preses van de synode. Ook had hij plaats in diverse deputaatschappen. Onvermoeid heeft hij gestreden om onze kerken te bewaren bij de gronden der vaderen. De steeds verder gaande ontwikkelingen bezag hij met pijn en verdriet.

Ds. Den Butter spreekt nog nadat hij gestorven is. Dat is (bijna) letterlijk het geval, gelet op de honderden opnamen van zijn preken die hij met name in Middelharnis heeft gehouden (zie de website van de CGK Middelharnis). Maar ook publiceerde hij studies met pastorale uitleg van Bijbelboeken uit Oud en Nieuw Testament. Opmerkelijk zijn z'n boeken over hemel en hel en over Gods voorzienigheid. Nog onlangs verscheen een iets gewijzigde herdruk van zijn destijds spraakmakende Israël-boek (1978): *Volk tussen eeuwigheid en eenzaamheid*.

Ons meeleven gaat uit naar zijn vrouw, alsook naar de kinderen en (achter)kleinkinderen. Onze zr. Den Butter ontving van de Heere de krachten en de moed om zoveel jaren achtereen haar man bij te staan en te verzorgen. Nu hoeft het niet meer. De Heere zij haar nabij. In een interview merkte haar man ooit op dat de dood door de jaren heen vele keren nabij hem is geweest. Inderdaad zijn veel aandoeningen en kwalen z'n leven binnen gekomen. Uit die alle redde hem de Heere. Totdat een coronabesmetting, gevolgd door een hardnekkige griep, samen met de chronische polyneuropathie, zijn lichaam sloopte. We staren onze geachte broeder na. Hij is ons voorgedaan. *"Gedenkt uw voorgangers, die u het Woord Gods gesproken hebben. Volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst hunner wandeling"* [Hebr. 13: 7].

Ds. J.M.J. Kieviet

VAN DE REDACTIE

Versijning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal verschijnen D.V. donderdag 16 november 2023. Kopij graag binnen woensdag 1 november 2023.

Israël en Gaza

Hamas heeft veel bloed van onschuldige burgers, jong en oud, in Israël vergoten. Israël heeft uiteraard het volste recht zich tegen wrede en barbaarse terreur te verdedigen. Laten we bidden niet alleen voor de bevolking van Israël maar ook voor de bevolking van Gaza. Bidden voor hun bekering. Bekering heeft immers ieder mens nodig. Ook in Rusland en Oekraïne. Bij alles wat er gebeurt geldt: De HEERE regeert.

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden). Tel. 0341- 565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

COLOFON

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting Bewaar het Pand. ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren, ds. M.A. Kempeneers en ds. W.L. van der Staaij

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.
Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 32,- per jaar.
Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 38,- per jaar.
Contactadres: D. Kleinjan. T 905-627-8556
E bewaarhetpoand@hotmail.com
Advertentietarieven op aanvraag.

jfsg
Jacobus Fruytier
school in Apeldoorn •
Rijssen • Uddel

hee achtstegroeper!
eersteklas
onderwijs
voor jou!

kom erbij

open morgen
11/11/2023
9:30-12:30

Bekijk al onze niveaus,
uitdagingen en routes
en groei op de manier
die bij jou past!

check www.jfsg.nl

'Ik ging naar IBSTE
om gevormd te
worden, om beter te
kunnen dienen.'

SEZ
Spaanse Evangelische Zending

**Steun
theologische
scholen in
Spanje en Cuba!**

Doneer nu

NL65 RABO 0301 9573 63 o.v.v. 'Najaarsactie'

De SEZ helpt theologische scholen in Cuba en Spanje door financiële steun aan Bijbelgetrouwe docenten, het verstrekken van studieboeken aan studenten, docenten en bibliotheken, en het voorzien in hulpmiddelen zoals printers.

www.sez.st/najaarsactie

BEZINNINGSBIJEENKOMST!

Op D.V. **vrijdag 17 november** a.s. wordt er een bezinningsavond gehouden.

Ds. A.C.Uitslag hoopt dan te spreken over:

"De CGK een kerkverband zonder kerkorde !?"

Deze bijeenkomst wordt gehouden in de het kerkgebouw van Broeksterwoude-Andreasmeeente, Foarwei 19, 9104 BS Damwoude.

Aanvang: 19.45 uur. Allen van harte welkom!

VAN STAVEREN
begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar (0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag vrijblijvend het boekje "Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl

Uw advertentie in kleur?*

Neem contact
op met de
administratie

*** Alleen mogelijk op de achterzijde**